

Zasady korzystania z mediów

WIEDZA W PIGUŁCE

Dla nauczyciela

Współczesne media są przestrzenią codziennego życia ludzi. Przy ich pomocy pracujemy, bawimy się, korzystamy z dóbr kultury, kontaktujemy się z przyjaciółmi. Nieczęsto odłączamy się zupełnie od medialnego świata i dajemy sobie czas na refleksję nad tym, czy dobrze wykorzystujemy nowoczesne udogodnienia. Nietrudno spędzić cztery godziny pod ręką w Internecie, jednak czy jest to czas dobrze wykorzystany?

Dostęp do różnorodnych utworów — filmów, seriali, muzyki, książek, gier — jest tak łatwy, że użytkownicy kultury nie muszą się już zastanawiać, czy warto podjąć trud dotarcia do nich. Przez to odbieramy bardzo dużo przekazów, które często nie posiadają dla nas wielkiej wartości. Korzystając z mediów, warto poddawać osądowi to, czy robimy coś wartościowego, czy tylko tracimy czas.

Dzięki Internetowi, telewizji, kinu czy prasie możemy wiele zyskać. Oczywiście, nie służą one jedynie edukacji (poszerzaniu naszej wiedzy lub umiejętności), lecz także rozrywce, życiu towarzyskiemu czy pogłębionej refleksji (np. poprzez odbiór dzieł sztuki). Jednak nie każda informacja znaleziona w sieci jest dla nas wartościowa, a nie każda obejrzana kreśkówka rzeczywiście nas bawi. Wielogodzinne rozmowy o niczym za pośrednictwem mediów społecznościowych czasem wcale nie służą budowaniu więzi z przyjaciółmi czy uzyskiwaniu w nich wsparcia, lecz są równie bezproduktywne jak bezmyślne wpatrywanie się w telewizor. To tak naprawdę ucieczka od obowiązków i podejmowania konstruktywnych działań.

O ile w przypadku oceny informacji liczy się jej wiarygodność i użyteczność, o tyle wartościowe teksty kultury to przede wszystkim takie, które nas w jakiś sposób wzbogacają. Pojawiająca się podczas oglądania popularnego filmu nuda, może być dla nas sygnałem ostrzegawczym, że wykorzystuje on schematy narracyjne, które bardzo dobrze już znamy. Nawet podczas rozrywki warto poszerzać swoje horyzonty, np. decydując się na film nieznanego wcześniej reżysera czy film o niebanalnym scenariuszu.

Każdy ma swoich ulubionych autorów i gatunki medialne. Decydując się na inny, oryginalny, nieznaną tekst kultury, nie tylko dowiadujesz się więcej o świecie, w którym żyjesz — możesz odkryć prawdziwą perłę, dużo cenniejszą dla ciebie niż opatrzone schematy.

Dla ucznia

Zastanów się, czy czas, który spędzasz z mediami, nie jest czasem straconym.

1. Czy zdarza ci się siedzieć kilka godzin przed telewizorem lub komputerem i nie oglądać nic konkretnego?
2. Czy czytasz wszystko, na co trafisz w Internecie, mimo że czasem nie interesuje cię to za bardzo?
3. Czy masz ulubione formy spędzania wolnego czasu poza mediami? Może uprawiasz jakiś sport lub należysz do harcerstwa?
4. Czy przed obejrzeniem filmu lub serialu sprawdzasz, czy jest on dobry i wartościowy?
5. Czy rzeczywiście rozmawiasz z bliskimi o ważnych dla ciebie rzeczach? A może zamiast tego wciągają cię portale społecznościowe?

POMYSŁ NA LEKCJĘ

Nie jest rzeczą łatwą umieć świadomie korzystać z mediów – dobrać dla siebie odpowiednie programy telewizyjne czy wiedzieć, ile czasu można spędzić przed ekranem. Z takimi zagwozdkami spotkał się mały Jaś, który bardzo potrzebuje pomocy uczestników i uczestniczek, by rozwiązać pełną różnorodnych rad zagadkę mamy, ułożyć pizzę aktywności i odkryć swoją wymarzoną listę programów

Cele operacyjne

Uczestnicy i uczestniczki:

- znają zasady bezpiecznego korzystania z mediów;
- rozumieją, że czas wolny powinien być spędzany możliwie różnorodnie – nie należy ograniczać się do jednego typu aktywności, np. oglądania telewizji;
- rozumieją, jakiego typu programy są dla nich przeznaczone.

Przebieg zajęć

1.

Czas: 10 min

Forma: rozmowa, praca grupowa

Pomoce: tablica, kreda lub marker,
zielone karteczki samoprzylepne,
Materiał pomocniczy_Lista mamy

Zapytaj uczestników i uczestniczki, co to są media. Czy potrafią wymienić kilka przykładów? Odpowiedzi wypisz na tablicy. Powiedz, że skupicie się dziś na jednym medium – telewizji, żeby na jej przykładzie pomóc o rok młodszemu Jasiowi poznać podstawowe zasady, którymi powinniśmy się kierować, korzystając z mediów. Mama Jasia przygotowała dla niego bardzo podchwytliwie sformułowaną listę, na której można znaleźć kilka takich właśnie zasad, ale są tam również rady zupełnie niezwiązane z mediami. Odsłoń listę przepisaną wcześniej na tablicę (**Materiał pomocniczy_Lista mamy**) i poproś uczestników i uczestniczki, by wyróżnili rady dotyczące korzystania z mediów, przyklejając obok nich zielone karteczki. Zapytaj, czy podobne rady sprawdziłyby się w przypadku korzystania z internetu. Co jeszcze można by było do nich dodać? Wśród odpowiedzi powinny pojawić się takie zalecenia, jak np. nieudostępnianie swoich danych w sieci, siedzenie w odpowiedniej odległości od ekranu, korzystanie z gier i programów przeznaczonych dla dzieci.

2.

Czas: 15 min

Forma: praca w grupach, prezentacja

Pomoce: wycięte układanki – elementy „pizzy aktywności” (Instrukcja dla osoby prowadzącej_Pizza aktywności), kartki A4, kleje, kredki, tablica, kreda lub marker

Skoro Jaś już wie, na co zwrócić uwagę, gdy będzie korzystał z mediów, pora pomyśleć, jak zorganizować jego wolny czas, by zmieściło się w nim wiele różnorodnych aktywności. W tym celu podziel uczestników i uczestniczki na pięć grup i rozdaj im „pizze aktywności” – wycięte wcześniej układanki składające się z kawałków pizzy symbolizujących to, co Jaś

zwykle robi w wolnym czasie, a także zupełnie pustych kawałków czekających na propozycje uczestników i uczestniczek (**Instrukcja dla osoby prowadzącej_Pizza aktywności**). Poproś, by zapisali oni lub narysowali aktywności, które mogłyby zainteresować Jasia. Wyjaśnij, że puste kawałki pizzy wzięły się stąd, że Jaś zbyt długo do tej pory oglądał telewizję, co wspólnie z jego mamą chcieliby zmienić. Dlatego szukają ciekawych propozycji, które zastąpią czas przed telewizorem albo komputerem. Dodaj, że kolejnym krokiem będzie ułożenie kawałków pizzy w odpowiedniej kolejności, ponumerowanie ich i ewentualnie pokolorowanie. Następnie zaproś ochotników, którzy opowiedzą, co według ich grupy zabiera Jasiowi najmniej i najwięcej czasu oraz jakie aktywności zaproponowali mu do wykonania po kolei.

3.

Czas: 15 min

Forma: praca w grupach, prezentacja

Pomoce: kartki, długopisy, Materiał pomocniczy_Programy Jasia, tablica, kreda lub marker

Czas zająć się programem telewizyjnym, jaki mógłby zainteresować Jasia. Na jego pizzy aktywności jest bowiem miejsce na godzinne oglądanie telewizji. Poproś, by uczestnicy i uczestniczki w dotychczasowych grupach opracowali wymarzony program telewizyjny Jasia. Zadanie powinni wykonać na podstawie informacji, jakiego typu propozycje programów dotychczas go interesowały. Wypisz je na tablicy i przeczytaj (**Materiał pomocniczy_Programy Jasia**). Powiedz, że uczestnicy i uczestniczki powinni wymyślić tytuły programów oraz krótki opis każdego z nich np. tytuł – bajka „Pająk Zygzak”, opis – tym razem Pająk pozna Żuka, który zaprosi go w podróż dookoła świata. Dodaj, że każda z grup powinna wybrać reprezentanta, który jak prezenter telewizyjny przedstawi pełną propozycję programową pozostałym uczestnikom i uczestniczkom. Zaproś reprezentantów do przedstawienia wyników pracy swojej grupy. Zapytaj na koniec, czy zaprezentowane propozycje zostały dobrze dobrane do wieku o rok młodszego od uczestników i uczestniczek Jasia. Poproś o uzasadnienie, np. programy o ciekawej, nie za trudnej tematyce; edukacyjne, rozwijające, niezawierające brutalnych treści. Podkreśl, że są to również programy, jakie powinni wybierać sami uczestnicy i uczestniczki.

4.

Czas: 5 min

Forma: rozmowa

Pomoce: tablica

Podsumuj dotychczasowe zadania, mówiąc, że dzięki pomocy uczestników i uczestniczek Jaś poznał podstawowe zasady bezpiecznego korzystania z mediów; dowiedział się, jak zorganizować swój wolny czas oraz jakie programy mógłby oglądać, by były ciekawe i dopasowane do jego wieku. Zapytaj, co by się stało, gdyby Jaś cały zaproponowany przez poszczególne grupy program telewizyjny chciał obejrzeć jednego dnia. Jak wyglądałaby jego pizza aktywności? Jakie rady na koniec dałaby Jasiowi, by nie zagubił się w gąszczu informacji i zapamiętał najważniejsze rzeczy? Np. „nie oglądaj telewizji zbyt długo, by móc zrobić inne zaplanowane rzeczy”; „planuj wcześniej, co chcesz obejrzeć”; „wybieraj propozycje dostosowane do twojego wieku”; „po zakończonym programie wyłączaj telewizor”. Powiedz na koniec, że są to rady uniwersalne, które powinien wcielić w życie każdy z nas – mały Jaś, wszyscy uczestnicy i uczestniczki, jak również osoby dorosłe.

Ewaluacja

Czy po przeprowadzeniu zajęć ich uczestnicy i uczestniczki:

- rozumieją, że czas wolny powinien być spędzany możliwie różnorodnie – nie należy ograniczać się do jednego typu aktywności, np. oglądania telewizji?
- wiedzą, że należy przeprowadzić selekcję treści, które odbierają przez media?
- potrafią wymienić podstawowe zasady korzystania z mediów?

Opcje dodatkowe

Jeśli masz więcej czasu, poproś uczestników i uczestniczki, by narysowali własne „pizze aktywności” i zaprezentowali je sobie nawzajem w parach, a następnie odpowiedzieli na pytania, czy są one podobne do pizzy Jasia oraz jakie aktywności by jeszcze wprowadzili, a może zmienili. Czy byłyby to wycieczki, jazda konna, rysowanie lub malowanie, a może gra w ulubioną grę komputerową? Powiedz, że celem jest stworzenie jak najciekawszych i najbardziej kolorowych pizzy, na których znajdzie się miejsce na wiele różnych działań w domu, jak i poza nim. Poproś chętne osoby, by zaprezentowały swoje aktualne i wymarzone „pizze aktywności”.

MATERIAŁY

- Materiał pomocniczy_Lista mamy
- Instrukcja dla osoby prowadzącej_Pizza aktywności
- Materiał pomocniczy_Programy Jasia

ZADANIE DLA UCZNIĄ

Przyjrzyj się poniższemu oznaczeniu programu dla dzieci. Mówi nam on o braku ograniczeń wiekowych, co oznacza, że dany program może oglądać każdy. Wyobraź sobie i zaproponuj swój znak programu dla dzieci. Narysuj go w pustym kwadracie.

SŁOWNICZEK

- **mass media:**

CZYTELNIA

- Poradniki i zasady bezpiecznego korzystania z mediów, [online], Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji [dostęp: 22.05.2014], dostępny w Internecie: <http://www.krrit.gov.pl/drogowskaz-medialny/edukacja-do-mediow/edukacja-medialna-a-bezpieczent/edukacja-md/news,942,poradniki-i-zasady-bezpiecznego-korzystania-z-mediow-dla-rodzicow.html>
- System ocen programów telewizyjnych w Polsce, [online], Wikipedia [dostęp: 22.05.2014], dostępny w Internecie: http://pl.wikipedia.org/wiki/System_ocen_program%C3%B3w_telewizyjnych_w_Polsce

Tekst: , scenariusz: Anna Walczak, konsultacja merytoryczna: . Materiał pochodzi z serwisu edukacjamedialna.edu.pl prowadzonego przez Fundację Nowoczesna Polska.

Udostępniono na licencji [Creative Commons Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach 3.0](https://creativecommons.org/licenses/by/3.0/).

Źródło: <http://edukacjamedialna.edu.pl/lekcje/zasady-korzystania-z-mediow/>.

Publikacja zrealizowana w ramach projektu Cyfrowa Przyszłość, dofinansowanego ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Podstawa programowa:

2014/1/edukacja-polonistyczna/t1

2014/1/zajecia-komputerowe/t5

Podstawa programowa 2017:

Edukacja polonistyczna, I-III klasa

Osiągnięcia

Uczeń słucha z uwagą wypowiedzi nauczyciela, innych osób z otoczenia, w różnych sytuacjach życiowych, wymagających komunikacji i wzajemnego zrozumienia; okazuje szacunek wypowiadającej się osobie.

Uczeń wykonuje zadanie według usłyszanej instrukcji; zadaje pytania w sytuacji braku rozumienia lub braku pewności zrozumienia słuchanej wypowiedzi.

Uczeń dobiera stosowną formę komunikacji werbalnej i własnego zachowania, wyrażającą empatię i szacunek do rozmówcy.

Uczeń wykonuje eksperymenty językowe, nadaje znaczenie czynnościom i doświadczeniom, tworząc charakterystyczne dla siebie formy wypowiedzi.

Edukacja przyrodnicza, I-III klasa

Osiągnięcia

Uczeń stosuje zasady bezpieczeństwa podczas korzystania z urządzeń cyfrowych, rozumie i respektuje ograniczenia związane z czasem pracy z takimi urządzeniami, oraz stosuje zasady netykiety.

Uczeń ma świadomość, iż nieodpowiedzialne korzystanie z technologii ma wpływ na utratę zdrowia człowieka.

Uczeń ma świadomość pozytywnego znaczenia technologii w życiu człowieka.